

# Saknas väg till spåret? Räkna med dubbel väntetid

---

När ett tåg stannar på grund av ett fel är klockan ett. En ny studie visar att tillgången till en enkel väg längs järnvägen kan halvera väntetiden men idag vet varken Trafikverket eller entreprenörerna var dessa vägar faktiskt finns.

Föreställ dig att du väntar på tåget och får besked om ett signalfel. Trafikinformatörer meddelar att underhållspersonal är på väg. Det låter enkelt men verkligheten är mer komplicerad. Den personal som ska laga felet befinner sig kanske på ett helt annat uppdrag och för att ta sig fram till exakt rätt plats längs spåret behöver de antingen en väg vid sidan om spåret eller så måste hela spårsträckan stängas för transport.

Det är det här problemet som det här examensarbetet undersöker. Fokus ligger på de så kallade servicevägarna. En serviceväg är en enkel bilväg längs järnvägen som gör det möjligt för underhållspersonal att snabbt köra fram till ett fel.

## Resultaten är tydliga

Genom att analysera över tjugo års driftdata från Trafikverkets felsystem jämfördes fyra järnvägssträckor i Skåne. Resultatet visar att på den del av Skånebanan som har servicevägar längs spåret är väntetiden, från felanmälan till att personalen är på plats, i genomsnitt under 40 minuter. För den östra delen av samma bana, med liknande trafikbelastning och liknande avstånd till verkstaden, stiger den siffran till drygt 100 minuter.

Det är samma järnvägslinje, ungefär samma avstånd till verkstaden, men mer än dubbelt så lång väntetid. Vad skiljer vägarna åt? Tillgången till serviceväg.

Ännu mer oroande är variationen i väntetider. På sträckor utan serviceväg kan väntetiden variera dramatiskt från gång till gång. På vissa sträckor kunde väntetiden skilja mer än tre timmar mellan olika felhändelser. Det gör det nästintill omöjligt att planera underhållet i förväg.

## Ingen vet var vägarna finns

En av de mest överraskande upptäckterna är att kunskapen om var servicevägarna faktiskt finns är bristfällig. Det saknas, både bland anställda och på alla nivåer av organisationen, ett samlat register kring servicevägarna. Det finns ingen tydlig definition på vad som räknas som en serviceväg i underhållskontrakten. Längs delar av järnvägen används vägar som Trafikverket egentligen inte har rätt att använda, eftersom markägaren aldrig formellt gett tillstånd. Det innebär att underhållspersonal ibland inte ens kan ta sig till ett fel via den kortaste vägen för att det hänger ett lås på grinden.

## Förseningar kostar mer än tid

Varje minut som ett tåg står stilla kostar samhället pengar och skapar förseningar som kan sprida sig. På högtrafikerade banor kan ett enda fel påverka hundratals tåg och skapa tusentals minuter i förseningar. En välplanerad serviceväg är alltså en av de mest direkta investeringarna som man kan göra för att garantera ett bra järnvägssystem.

För att kunna hantera dessa problem bör servicevägar planeras från början av varje järnvägsprojekt. Trafikverket bör säkerställa sin lagliga rätt att använda dessa vägar som redan nyttjas idag samt att underhållsentreprenörer bör konsulteras under planeringen av dessa vägar.